

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ПРАВА В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ

Загальновідомо, що серед функцій права, тобто основних напрямків його впливу на суспільні відносини, науковці-правознавці виокремлюють інформаційну функцію. Функції права, їх класифікація та особливості вивчалися багатьма науковцями, серед яких С. Олексієв, М. Коркунов, В. Мушинский, Л. Петражицький, О. Скаун, П. Рабінович, О. Зайчук, Н. Оніщенко та інші.

На даний час в юридичній науці окрему увагу автори приділяють дослідженню інформаційної функції права, що обумовлено, насамперед, тенденціями зростаючої інформатизації сучасного суспільства. Глобалізаційні тенденції нинішньої цивілізаційної епохи, передусім, проявляються саме в інформаційній сфері, забезпечуючи діалог культур і цивілізацій у всіх без виключення напрямках життєдіяльності людства. Інформаційного забезпечення потребують сьогодні всі сфери суспільної діяльності. Відтак склад та специфіка функцій права, у тому числі інформаційної, не можуть залишатися незмінними. А це в свою чергу, на думку І. Антошиної, посилює роль вказаної функції, оскільки формування образу права та правова поінформованість особи складають необхідний в правовій сфері момент людського буття [1, с. 16]. Цінність та значення інформаційної функції полягає в тому, що вона дозволяє інформувати людей про вимоги, що ставляться державою, повідомляти про те, які вчинки і дії визнаються суспільно корисними, а які, навпаки, суперечать інтересам суспільства [2, с. 46]. Зауважимо, що фактично загальносоціальне призначення права полягає в наданні якостей стабільності, системності, стійкості, організованості суспільним відносинам. Тому не випадково, що серед загальносоціальних функцій права виділяють саме інформаційно-орієнтаційну, оскільки право є джерелом ціннісної орієнтації суб'єктів, формуючи соціально корисну, позитивну спрямованість правової поведінки [1, с. 16].

Слушним є твердження С. Дроботова, який досліджуючи регулятивну функцію права, підкреслив, що важливою складовою даної функції права в правовій державі є її інформаційний вплив, забезпечення нею чіткого встановлення меж державного втручання у сферу автономного існування індивідів та громадянського суспільства, стабільність правового регулювання в частині дотримання фундаментальних принципів права [3, с. 53].

Безумовно, що інформаційний чинник завжди виступає впливовим фактором суспільного розвитку, а в сучасному інформаційному суспільстві виконує ключову організаційно-управлінську та регулятивно-контрольну функцію. На сьогодні інформаційного забезпечення потребують всі сфери суспільної діяльності. А право, як інформаційна система, є засобом зв'язку між суб'єктом і об'єктом управління, специфічним «посередником» між законодавцем і суспільством, між творцями правових приписів і фізичними або юридичними особами [4, с. 168].

Варто підкреслити, що тенденції персоналізації, глобалізації, інформатизації та фрагментації суспільного життя підвищують роль інформаційної функції права, яка проявляє себе на різних рівнях, у тому числі й на цивілістичному. Здатність права впливати на суспільні відносини може бути реалізована через вплив на свідомість та поведінку їх учасників. Такий вплив стає можливим завдяки отриманню суб'єктами відповідної правової інформації. Інформаційна функція цивільного права – це інформаційний напрямок впливу цивільного права на суспільні відносини та інформаційне соціальне призначення цивільного права. Інформаційна функція цивільного права, на думку М. Матійко, надає змогу ознайомитися із засобами цивільного права у задоволенні прав і правомірних інтересів осіб, можливостями найкращим чином задовольнити свої потреби, гарантіями суб'єктивних прав, способами їх захисту, можливостями мінімізувати витрати [5].

В юридичній літературі з конституційного права також виокремлюється інформаційна функція, адже на сьогодні конституційне право виступає джерелом інформації про сутність, зміст та особливості найважливіших юридичних явищ у суспільстві та державі. Категорії конституційного права, такі як народ України, Українська держава, конституційні права і свободи людини і громадянина та ін. отримали поширення в повсякденному спілкуванні громадян.

У міжнародних відносинах інформаційна функція полягає в передачі набутого досвіду поведінки держав, у вихованні в дусі поваги до права, інтересів і цінностей, що ним охороняються. Значення цієї функції для міжнародних відносин та міжнародного права важко переоцінити. Адже вона покликана сприяти розвитку інтернаціональної свідомості та культури світу, також міжнародно-правової свідомості, забезпечити міжнародному праву відповідну підтримку, що може бути досягнуто у тому числі, завдяки міжнародному поширенню правових знань.

Варто підкреслити і практичне значення інформаційної функції права в діяльності фахівців-юристів, яким доволі часто доводиться одержувати й поширювати інформацію лише для особистого орієнтування. Це актуалізує

моральну і правову відповідальність осіб, які користуються цією інформацією, оскільки вона втілюється у життя за потребою. Впорядкованість обігу інформації, своєчасність її обнародування є виявом характерного для юридичної практики інформаційного бар'єра (режимності), який передбачає правову і моральну відповідальність правників. Власне інформаційна і професійна обізнаність та культура юриста взаємозумовлені. Адже уміння володіти інформацією сприяє професійній діяльності, дає змогу приймати відповідні юридичні рішення, передбачати різноманітні ситуації, прогнозувати правоохоронну діяльність, що є запорукою дотримання законності й правопорядку, розвитку правосвідомості суспільства.

Література

1. Антошина И. Информационная функция права как общеправовая функция / И. Антошина // Национальный юридический журнал: теория и практика. – 2014. – С. 15-19.
2. Ісаєва В. В. Функції права: теоретико-правовий аналіз / В. Ісаєва // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 45-47.
3. Дроботов С. А. Регулятивна функція права у правовій державі: поняття і ознаки / С. Дроботов // Держава і право: зб. наук. праць. – Вип. 59. Юридичні і політичні науки. – К.: Інст. держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. – 772 с.
4. Матузов Н. И. Теория государства и права: Учебник. – 3-е изд. / А. Малько – М.: Дело, 2009. – 528 с.
5. Матійко М. В. Місце юридичних фактів у реалізації інформаційної функції цивільного права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

УДК 347.9(477)(043.2)

Тимченко А. П., к.ю.н., доцент,
Онищенко К. А., студентка,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Сучасна судова система України не відповідає тій ролі, яку мають відігравати суди в сучасній державі як органи, призначення яких полягає в захисті прав і основних свобод людини. Численні публікації в засобах масової інформації свідчать про низький рівень суспільної довіри до судової системи в цілому. Події, що пов'язані з революцією Гідності засвідчили, що немало суддів, на жаль, виражали інтереси минулих керівників держави, а не захищали права і свободи громадян. За даними соціологічних досліджень, зокрема «Барометра Світової Корупції» (Global Corruption